

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **P. O.**

ukaranej za czyn z art. 116 § 1a k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 30 października 2023 r.

kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich wniesionej na korzyść ukaranej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II Ka 471/21

utrzymującego w mocy wyrok zaoczny w Zakopanem

z dnia 17 czerwca 2021 r., sygn. akt II W 68/21,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok zaoczny Sądu pierwszej instancji i uniewinnia P. O. od popełnienia zarzuczonego jej wykroczenia;**
- 2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

P. O. została obwiniona o to, że w dniu 2 stycznia 2021 r. około godz. 10.55 w Z. na ul. K. nie zastosowała się do obowiązku zakrywania ust i nosa w miejscach ogólnodostępnych, to jest o wykroczenie z art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2 lit.a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2316).

Sąd Rejonowy w Zakopanem wyrokiem nakazowym z dnia 15 marca 2021 r., sygn. akt II W 68/21, uznał P. O. za winną popełnienia zarzuczonego jej wykroczenia i za to na podstawie art. 116 § 1a k.w. wymierzył jej karę grzywny w kwocie 300 zł. Obciążył obwinioną zryczałtowanymi wydatkami postępowania w kwocie 70 zł oraz wymierzył jej opłatę w wysokości 30 zł.

Obwiniona P. O. wniosła sprzeciw od powyższego wyroku.

Po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Rejonowy w Zakopanym wyrokiem zaocznym z dnia 17 czerwca 2021 r., sygn. II W 68/21, uznał P. O. za winną tego, że w dniu 2 stycznia 2021 r. w Z. przy ul. K., w miejscu publicznym, nie zastosowała się do obowiązku zakrywania, przy pomocy odzieży lub jej części, maski albo maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego, ust i nosa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na którym wystąpił stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-COV-2, co stanowi wykroczenie z art. 116 § 1a k.w. i za to na mocy tego przepisu wymierzył jej karę grzywny w kwocie 200 zł. Zasądził od obwinionej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zryczałtowanych wydatków postępowania i kwotę 30 zł tytułem opłaty sądowej.

Po rozpoznaniu apelacji obwinionej Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II Ka 471 /21, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok zaoczny oraz zasądził od obwinionej P. O. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 80 zł tytułem kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze. Pisemne uzasadnienie tego wyroku nie zostało sporządzone.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. zaskarżył wyrok w całości na korzyść ukaranej P. O., zarzucając „rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 § 1 k.w. poprzez utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu I instancji orzekającego ukaranie obwinionej za wykroczenie polegające na tym, że w dniu 2 stycznia 2021 r.

wbrew prawnemu obowiązowi, w miejscu ogólnodostępnym, w związku z wystąpieniem epidemii, nie zakrywała maseczką ust i nosa, tj. za czyn podlegający penalizacji w czasie jego popełnienia, na podstawie art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2 lit.a Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r., poz. 2316), choć zachowanie to nie było już penalizowane w dacie orzekania przez Sąd I instancji”.

Podnosząc powyższe, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz utrzymanego nim w mocy wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Zakopanem z dnia 17 czerwca 2021 r., sygn. akt II W 68/21 i uniewinnienie obwinionej od popełnienia przypisanego jej wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co przy zastosowaniu art. 535 § 5 k.p.k. pozwoliło uwzględnić ją w całości na posiedzeniu bez udziału stron. Nie zmienia tej oceny skargi nasuwające zastrzeżenia treść podniesionego w niej zarzutu rażącego naruszenia prawa materialnego, które zaistniało na szczeblu Sądu pierwszej instancji, a nie Sądu odwoławczego. Jest bowiem ważne, także w świetle art. 118 § 1 k.p.k., że w części motywacyjnej kasacji, chociaż nie powołując art. 433 § 2 k.p.k., w istocie wskazano na jego naruszenie przez Sąd Okręgowy poprzez nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli instancyjnej wyroku Sądu meriti. Mianowicie akcentowano, że Sąd *ad quem* „rozpoznając apelację obwinionej i nie uwzględniając postawionego przez nią zarzutu naruszenia art. 2 § 1 k.w. dokonał wadliwej interpretacji tego przepisu. W następstwie niepodzielenia przez Sąd Odwoławczy uchybienia podniesionego w zwykłym środku odwoławczym, doszło do zaabsorbowania błędu i wydania w drugiej instancji orzeczenia nadal obarczonego tymże uchybieniem”.

Wśród zarzutów podniesionych w apelacji, w pkt 1. P. O. zwróciła uwagę, że „Sąd Rejonowy w Zakopanem nie odniósł się w żadnym stopniu do art. 2 § 1 Kodeksu wykroczeń, mówiącego, iż jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia wykroczenia, stosuje się ustawę nową. Jak wiemy od 15 maja 2021 r. obowiązek zasłaniania ust oraz nosa nie obowiązuje na »świeżym powietrzu«, a domniemane wykroczenie miało miejsce na chodniku, który w powszechnym rozumieniu jest uważany za »świeże powietrze«”. Chociaż pisemne uzasadnienie

wyroku Sądu odwoławczego nie zostało sporządzone, można przyjąć, że Sąd *ad quem* nie podzielił poglądu skarżącej, iż wobec zmiany przepisów po popełnieniu zarzuconego jej czynu, Sąd I instancji powinien postąpić po myśli art. 2 § 1 k.w. Stanowisko Sądu Okręgowego było jednak błędne, co trafnie podniesiono w kasacji. Chociaż w wymienionym przepisie jest mowa o „ustawie”, to Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że termin ten musi być rozumiany szerzej. Np. w postanowieniu z dnia 9 marca 2022 r., I KZP 12/21, (OSNK 2022, z. 4, poz. 12), stwierdził, że norma intertemporalna zawarta w art. 2 § 1 k.w. znajduje zastosowanie do uregulowań epizodycznych zawartych w ustawie albo aktach wykonawczych, które uszczegóławiają przepisy ustawowe albo stanowią ich wypełnienie (przepisy blankietowe), jeżeli w ustawie nie przewidziano stosownych uregulowań przewidujących odmienne reguły rozstrzygające o kolizji ustaw w czasie. Sąd Najwyższy pogląd ten wsparł m.in. wcześniejszym orzecnictwem najwyższej instancji sądowej, także sądów powszechnych i był on potwierdzany w kolejnych jego orzeczeniach (zob. np. wyroki: z dnia 24 maja 2023 r., IV KK 148/23; z dnia 18 lipca 2023 r., I KK 176/23). Takim uregulowaniem epizodycznym zawartym w akcie wykonawczym, stanowiącym wypełnienie art. 116 § 1a k.w., był nakaz zakrywania ust i nosa w miejscach ogólnodostępnych zawarty w § 27 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Na marginesie wypada zauważyć, że o ile wyrokiem nakazowym P. O. uznano za winną czynu „stanowiącego wykroczenie z art. 116 § 1a k.w. w zw. z § 27 ust. 1 pkt 2a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 grudnia (powinno być: 21 grudnia – uw. SN) 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii”, to w wyroku zaocznym nieprawidłowo jako podstawę prawną ukarania powołano wyłącznie art. 116 § 1a k.w.

Przechodząc do sygnalizowanej przez obwinioną w apelacji zmiany stanu prawnego, należy wskazać, że chociaż w dniu 2 stycznia 2021 r. (data przypisanego P. O. czynu) na terenie RP obowiązywał nakaz zakrywania, m.in. przy pomocy maseczki, ust i nosa w miejscach ogólnodostępnych, w tym drogach i placach, na terenie cmentarzy, promenad, bulwarów, miejsc postoju pojazdów, parkingów leśnych ustanowiony § 27 ust. 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21

grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, to ostatnim aktem prawnym, który taki nakaz utrzymywał było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2021 r., poz. 861), konkretnie § 25 ust. 1 pkt 2 lit.a tego rozporządzenia. W kasacji nie trafnie podano, że wymienionym rozporządzeniem nakaz zakrywania ust i nosa w miejscach ogólnodostępnych został uchylony i od dnia 8 maja 2021 r. nie dotyczył przestrzeni publicznej, jest jednak faktem, że nakaz ten został uchylony z dniem 6 czerwca 2021 r. na mocy § 1 pkt 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 2021 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2021 r., poz. 1013). Zarazem, chociaż można to oceniać krytycznie, nie została wprowadzona regulacja, w świetle której osoby, które łamały nakaz w okresie jego obowiązywania, nadal podlegałyby odpowiedzialności.

Wobec tak ukształtowanego stanu prawnego, czyn przypisany obwinionej wyrokiem Sądu Rejonowego w Zakopanem z dnia 17 czerwca 2021 r., sygn. akt II W 68/21, w dacie orzekania nie podlegał ukaraniu, zaś wydając wyrok skazujący Sąd ten rażąco naruszył art. 2 § 1 k.w.. Z kolei nie korygując tego uchybienia, mimo iż było sygnalizowane w apelacji wniesionej przez obwinioną, Sąd odwoławczy rażąco naruszył art. 433 § 2 k.p.k. (w zw. art. 2 § 1 k.w.), co miało istotny wpływ na treść zapadłego wyroku, bowiem prawidłowe rozważenie zarzutu apelacji skutkowałoby orzeczeniem odmiennym co do istoty, mianowicie zmianą wyroku Sądu I instancji i uniewinnieniem obwinionej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony kasacją wyrok, jak też poprzedzający go wyrok zaoczny Sądu I instancji i uniewinnił obwinioną L. O. od popełnienia zarzuczonego jej wykroczenia. O kosztach postępowania rozstrzygnął stosownie do treści art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

[K.K.]

[ms]

